

Sociální práce

charakteristiky, definice, vývoj oboru

Úvod do sociální práce
ZS 2016

Sociální práce

- společenskovední disciplína
- oblast praktické činnosti
- rámec společenské solidarity a ideál naplňování individ. potenciálu každého člověk
- zaměření na odhalování, vysvětlování, zmírňování sociálních problémů
- sociální uplatnění jedinců, skupin, komunit
- společenské podmínky pro jejich sociální uplatnění

Specifika sociální práce

- pomoc lidem (rodinám, skupinám, komunitám) v obtížné životní situaci
- pomoc (zároveň) subjektům v jejich sociálním prostředí (jedincům, skupinám, ... organizacím) v jejich sociálním prostředí
- řešení konfliktů nebo zmírňování napětí mezi nimi

Vývoj a proměny sociální práce

- vzájemná pomoc a solidarita vždy spjaty s lidským společenstvím a soužitím
- rozmanitost forem i obsahů aktivit, poskytovatelů i přístupů
- rodina, sousedská solidarita, aktivity církví (princip „**můžeš pomoci**“)
- chudinské zákony, obce, města, šlechta (princip „**musíš pomoci**“)
- poč. 20.stol. vliv společenských věd , 2.pol.20.stol důraz na lidská práva (princip „ **právo na pomoc**“)

Historie sociální práce

- Starověk - solidarita v rámci kmene, rodiny, vznik městských států (pomoc poskytovaly soukromé osoby pro chudé, sirotky, vysloužilé vojáky)
- Středověk – pomoc organizována hlavně církví, katolické kongregace a řády zakládaly ústavy pro postižené, staré a sirotky (chorobince, sirotčince, chudobince – špitály), rodina – péče o staré členy rodiny
- Renesance a osvícenství – žebrání musí být povoleno, chudinské zákony – není odpovědná církev, ale obce a města, zavedení domovského práva, diferenciací potřebných

Historie sociální práce

- Industriální kapitalismus – lidé ve městech často bez rodin, vznik podpůrných spolků, nositelem charitativních aktivit – vyšší vrstvy hl. ženy – charitativní akce a sbírky
- 19. stol. Bismarckovy reformy – první systém sociálního pojištění pro zaměstnance pro případ nemoci, invalidity, stáří
- 20. stol. Vznik prvních škol sociální práce, převládajícími metodami v praxi je práce s rodinou a případová sociální práce
- Před 1. sv. válkou se začínají prosazovat metody skupinové a komunitní práce – průkopnicí je Octavia Hillová, zabývala se velkoměstskou chudinou – zlepšení postavení podporou výstavby bydlení

Historie sociální práce

- Počátek 20.stol. – patrné snahy o zvěděčtění sociální práce, pokusy o systematický výzkum (např. podmínky života dělníků)
- Charakteristickým rysem tohoto období – přejímání medicínského jazyka – Mary Richmondová – spis „Sociální diagnóza“- cílem soc. práce má být objektivní zhodnocení potřeb klienta a zprostředkování adekvátní pomoci
- V období mezi válkami – SP začíná být ovlivňována psychologíí a pedagogikou, potřeba vidět sociální případ v kontextu osobnostního vývoje

Historie sociální práce

- České země
- Středověk – péči o potřebné zabezpečovala hl. církev a města
- Renesance a osvícenství – Marie Terezie se soustředí na rozvoj vzdělání, školy i pro chudé, Josef II. ruší řadu klášterů a v jejich prostorách zřizuje ústavy – špitály, sirotčince chudobince
- Rakousko-Uherská monarchie do 1.sv.války – upraven chudinský zákon – povinnost obce pečovat o občana, který se ocitl v nouzi (ubytování v obecní pastoušce, stravování u obyvatel obce), občanský zákon jako první zákonná norma zabezpečoval postavení dítěte v rodině

Historie sociální práce

- České země
- Po vzniku Československé republiky (konec 1. sv. v.) – nutnost postarat se o válečné veterány a invalidy, vznik ministerstva sociální péče, vznik řady nových institucí např. Masarykova liga proti tuberkulóze, Československý červený kříž, poradny osvětové a sociálně zdravotní, rozvoj sociální práce v oblastech – sociálně právní ochrana dětí a mládeže, ústavní péče, chudinská péče, péče o válečné poškozenec

Motivy a hodnoty sociální práce

- Motivy:
 - ✓ **soucit** profesionální **pomoc**
 - ✓ **strach** profesionální **kontrola**
- Hodnoty:
 - ✓ úcta k člověku
 - ✓ rovnost všech lidí
 - ✓ solidarita
 - ✓ spravedlnost
 - ✓ každý je schopen změny, růstu, sebezdokonalení
 - ✓ jedinečnost každého se může projevit pouze ve společenství

Charakteristiky moderní sociální práce

- společenskovědní disciplína
- praktická profesionální činnost
- teoretická základna
- přímá aplikace teorií v praxi při řešení konkrétních problémů
- vlastní metodické postupy
- legislativní a institucionální rámec
- finanční a organizační propojení se státní správou
- etický kodex

Definice sociální práce

- Viz
 - ✓ Slovník sociální práce (O. Matoušek str.213)
 - ✓ Základy sociální práce (O. Matoušek a kol. str. 184,185)
 - ✓ Etický kodex sociálních pracovníků (Mezinárodní federace SP, 2000)

Definice sociální práce 1

Sociální práce je společenskovední disciplína i oblast praktické činnosti, jejímž cílem je odhalování, vysvětlování, zmírňování a řešení sociálních problémů (chudoby, zanedbávání péče o děti a jejich výchovu, diskriminace určitých skupin, delikventní chování mládeže apod.)

Definice sociální práce 2

Sociální práce je profesionální aktivita zaměřená na pomáhání jednotlivcům, skupinám či komunitám zlepšit nebo obnovit jejich schopnost sociálního fungování a tvorbu společenských podmínek příznivých pro tento cíl.

Definice sociální práce 3

Cílem sociální práce je podpora sociálního fungování klienta v situaci, kdy je taková potřeba skupinově nebo individuálně vnímána a vyjádřena.

Sociální práce se profesionálně zabývá lidskými vztahy v souvislosti s výkonem sociálních rolí.

Sociální fungování

Naplnění rolí člověka ve společnosti, ve vztahu k lidem v bezprostředním sociálním okolí a ve vztahu k sobě samému, v kontextu očekávání a požadavků sociálního okolí.

Sociální fungování

- Lidé a prostředí jsou trvale v interakci
- Pro prostředí klade na člověka požadavky a člověk je nucen na ně reagovat
- Mezi požadavky prostředí a člověkem je ideálně rovnováha.
- Pokud lidé požadavky adekvátně nezvládají, rovnováha se rozkolísá a vzniká problém, konflikt
- Někteří lidé jsou schopni rovnováhu obnovit (vyřešit problém), ale někteří potřebné dovednosti a schopnosti k řešení problému nemají a situaci nezvládají
- Příčiny problémových situací nebo jejich nezvládnutí mohou být jak na straně člověka samotného, tak i v nepřiměřenosti požadavků okolí
- Prostor pro sociální práci – intervence sociálního pracovníka s cílem obnovit a udržet rovnováhu

Paradigmata moderní sociální práce

- **Terapeutické**

- ✓ podpora zdrojů jedince, rodiny,...

- **Reformní**

- ✓ posilování utlačených, reforma společ. systému, institucí

- **Poradenské**

- ✓ důraz na informace, informovanost, potřeby klientů